

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2020 | Week 15

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4
8075 AC Elspeet
Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3
8075 CN Elspeet
Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V.zondag 12 april 2020
09.30 uur ds. M. van Kooten
15.00 uur ds. M. van Kooten
D.V.maandag 13 april 2020
09.30 uur ds. P. Molenaar te Lunteren

Collecten

- 1.Kerk
- 2.Instandhouding predikantsplaats
- 3.Evangelisatiewerk Hoorn en Horst

Van harte aanbevolen

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Zorgcentrum Oranjehof

Dankbaar zijn we voor het herstel van een aantal ernstig zieken tgv de corona virus. Tegelijk zijn er de zorgen over hen, die de afgelopen week moesten worden opgenomen. We dragen hen op aan de HEE-RE. Inmiddels wordt er vanuit de kerken van Elspeet medewerking verleend om de kerktelefoon voor de ouderen dagelijks "in te vullen". Op deze wijze kunnen onze ouderen, die geen internet ter beschikking hebben, elke dag 's morgens en 's middags luisteren via hun kerkradio. Op alle websites (van de kerken) en de site van Oranjehof vindt u het programma. De ouderen gaan het programma thuis ontvangen. Alle predikanten verlenen hun medewerking, daarnaast organisten, en ook vrijwilligers en medewerkers van Oranjehof. En ook de Eben-Haëzerschool verzorgt inmiddels al een aantal onderdelen. We bedanken allen voor de toegezegde medewerking.

Oranjehof blijft voor u telefonisch bereikbaar van maandag t/m vrijdag. Velen maken er gebruik van, om even contact te hebben.

De keuken is open; elke morgen tot 10.00 uur kunt u bestellen, nog voor diezelfde dag. Met de hulp van vrijwilligers en personeel van Oranjehof brengen we de maaltijd tot "aan de voordeur". Zo nodig ook op zaterdag en zondag.

Tot slot, nogmaals: we hebben nu nog enkele tablets beschikbaar; een gemakkelijk te gebruiken voor ouderen om contact kunnen maken met de buitenwereld. Hier zijn geen kosten aan verbonden. En alles wordt daarvoor geregeld. Belt u ons, wanneer u (of uw familielid in Elspeet) hiervan gebruik wil maken.

Telefoon 0577-492278 of info@oranjehof.org
Een hartelijke groet vanuit Oranjehof

Christian Furchtegott Gellert

Naast het bekende gedicht van Revius 'Hij droech onse smerten' wordt in de lijdenstijd nog wel eens geciteerd uit het lied 'Leer mij o Heer' Uw lijden recht betrachten.' Omdat de dichter van dat lied zowel voor de Lutherse eredienst lijdensliederen als paasliederen en zelfs een kerstlied schreef waarvan ik altijd meende dat het van Luther was leek het me goed eens bij hem stil te staan. Het betreft Christian Furchtegott Gellert.

Gellert werd geboren op 4 juli 1715 in het Duitse plaatsje Haynichen bij het Saksische ertsgebergte. Zijn vader was daar predikant en stond daar maar liefst een halve eeuw. Hij had een vrome moeder in de goede zin van het woord. Gellert kreeg van zijn ouders wel twee mooie namen. Christian dat staat voor christen en Furchtegott hetwelk vreze Gods betekent. De eerste naam droeg ook zijn vader maar de tweede zal gegeven zijn met de wens dat de kleine jongen de Heere zou vrezen. Gellert had twaalf broers en zusters zodat naast vader en moeder het gezin uit dertien kinderen bestond. Er heerste goede discipline in huis. Gellert zegt daarover: 'Ik heb vroeg geleerd gehoorzaam te zijn'. Het was thuis geen vetpot daarom besloot hij op elfjarige leeftijd bij te verdienen om in de inkomsten van zijn ouders te voorzien. Hij deed dat geheel vrijwillig, aanvankelijk zonder weten van zijn vader en moeder. In plaats van omgang met vrienden ging hij naar het gemeentesecretariaat om daar documenten over te schrijven. U moet bedenken dat in die tijd nog geen copieerapparaten waren. Zijn vader wilde de som gelds die Gellert verdiend had niet aannemen. Hij mocht dit zelf houden en er mee doen wat hij wilde. Daarop ging hij de deur uit en kwam even later met een mand vol boodschappen die voor het gezin bestemd waren.

Al vroeg bleek Gellerts poetische aanleg. Die ontwikkelde nog meer toen hij het voorbereidend onderwijs volgde voor de universiteit en met name toen hij vanaf 1734 theologie en filosofie ging studeren in Leipzig. Na deze 4-jarige studie werd hij hulpprediker bij zijn vader in Haynichen. Hoewel de prediking de liefde van zijn hart had was hij niet bij machte om elke week een preek te houden. Hij had maar liefst acht dagen nodig om deze voor te bereiden en aangezien een week maar zeven dagen heeft werd voor hem de weg naar het predikantschap afgesneden. De onzekerheid die hem kwelde bij de voorbereiding weet hij aan zichzelf. Als jongen van vijftien had een familie hem uitgenodigd een grafrede te houden bij de begrafenis van hun zuigeling. Men had hem dit gevraagd vanwege zijn grote welsprekendheid. Hal-

verwege de toespraak raakte hij de kluts kwijt. Diep schaamde hij zich vanwege zijn hoogmoed maar hierdoor hield hij ook een voortdurende faalangst over. Daarbij leed hij ook aan hypochondrie (angst een bepaalde ziekte te hebben terwijl het ingebeeld is). Vandaar dat hij ook geen huwelijk aandurfde en vaak depressief was. Zou hij onder psychische behandeling gekomen zijn dan was er misschien doen aan geweest maar kennis dienaangaande was er in die tijd nauwelijks.

In 1739 werd hij huisonderwijzer van een zoon van een adellijke familie. Tevens werd hij vanaf 1741 studiebegeleider van enkele jongelui aan de universiteit te Leipzig. In die tijd ging hij daarnaast aldaar letterkunde studeren. Dit resulteerde in een docentschap filosofie aan de universiteit te Leipzig waarbij hij de Heilige Schrift 'zijn liefste boek' noemde. Later ging hij welsprekendheid en poëzie doceren waarbij de collegezalen de grote massa studenten en belangstellenden niet kon bevatten. Hij had grote invloed op de studenten die in die dagen zich evenals heden ten dage vaak te buiten gingen aan drank en zedeloosheid. Zijn optreden, Godsvrucht en voorbeeld hield menig student in het gareel of waren het middel tot bekering. Van zijn verdiende geld alsmede de extraatjes die hij toegeschoven kreeg ging het meeste naar de armen en behoeftigen. Belangstelling van de groten der aarde zeiden hem nauwelijks iets. Toen Frederik de Grote van Pruisen hem een persoonlijk bezoek bracht schreef hij in een brief: 'O God, waarom hebben zo veel mensen belangstelling voor mij? Heb ik dat verdiend boven anderen? Eerder minder. Wanneer ik slechts gezondheid heb en vrede in mijn hart dan veracht ik alle schatten en eer van de wereld'.

Eens ging het gerucht in Coburg (waar Luther vroeger enige tijd had verkeerd) dat de vaak depressieve Gellert zich opgehangen had. Hij zei –nadat hem dat ter ore kwam- daarop lachend tegen een vriend: "Zeg maar tegen de Coburgers: Gellert hangt en blijft ook hangen aan Christus zoals een ketting'.

In december 1769 werd Gellert ernstig ziek. Tot een van zijn vrienden zei hij: 'Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Zie lieve vriend, dat is mijn belijdenis op mijn sterfbed. Mij is barmhartigheid geschied! Dat is ook mijn geloofsbelijdenis waaruit ik leef en waarmee ik sterf'. Op 13 december overleed hij. Toen men zijn testament opende las men de volgende woorden: 'Ik hoop als een boetvaardige en begenadigde zondaar te sterven die vaak gevallen is maar door de genade

Gods weer opgestaan is'. Zijn sterven werd betreurd door vrijwel het hele Duitse volk want in zijn tijd wist hij met zijn verhalen en gedichten maar bovenal met zijn kerkliederen de harten te raken van alle lagen van de bevolking. Gellert werd begraven in de Johanneskerk te Leipzig alwaar ook de componist Johan Sebastian Bach ter aarde was besteld. Bij het bombardement van 1943 werd die kerk verwoest. Het stoffelijk overschot van Bach werd in de Thomaskirche herbegraven en dat van Gellert in de universiteitskerk (Paulinerkirche) waar hij vroeger gedoopt had. Na de oorlog kwam Leipzig onder de DDR en werd de universiteit omgedoopt tot Karl Marx Universiteit. Daar was geen plaats voor een kerk. Het kerkgebouw werd in 1968 opgeblazen. Een student in de theologie werd veroordeeld tot 22 maanden gevangenis omdat hij had geprotesteerd tegen de sloop van de kerk. Na de Wende is ruim tien jaar geleden op de oude plek weer een bedehuis gebouwd met een modern aanzien facade die aan de oude kerk herinnert.

In verband met de sloop van de kerk werd Gellert opnieuw herbegraven op het Sudfriedhof te Leipzig. Dat had niet te maken met respect voor zijn geestelijke nalatenschap maar veelmeer zijn algemene bekendheid onder de Duitsers.

Rest me uit enkele liederen een paar strofen over te schrijven. Allereerst is dat het kerstlied 'Dit is de dag die God ons schenkt'. Ik meende altijd dat het van Luther was. Luther is wel de componist van de melodie (dat dezelfde is als 'Uit hoge hemel kom ik aan') maar de woorden zijn van Gellert wanneer hij dicht:

Als ik dit wonder vatten wil
Dan wordt mijn geest van eerbied stil.
Aanbidt het maar doorgrondt het niet
Dat zo de liefde Gods geschiedt.

Het bekendst is hij geworden met het lied over het lijden dat me 45 jaar geleden al raakte en oorspronkelijk 22 coupletten bevatte, uit een oud gezangboek uit 1806 overtookte maar nu een gedoseerd aantal doorgeef:

Leer mij o Heer' Uw lijden recht betrachten
In deze zee verzinken mijn gedachten
O Liefde! Die om zondaars te bevrijden
Zo zwaar woudt lijden.

Dit slaat mijn trots, al mijn verdienste neder
't Verlaagt mij diep, maar o! 't verhoogt mij weder
't Meldt mij mijn heil, die van Gods tegenstander
In vriend verander.

Lokt mij 't gevele der lusten in zijn strikken,
Dan doe Uw kruis mij voor de zonden schrikken,
En zo ik ooit verflauw in goede werken,
Moog 't kruis mij sterken.

Hoor 'k ooit Uw kruis door wereldwijzen doemen
Een ergernis of ene dwaasheid noemen:
Och! Dat het mij –wie ooit er spot mee drijve-
Gods wijsheid blijve.

Vertoef! Och wil die spotters niet verteren!
Och! Mocht nog een dier dwazen zich bekeren.
Zo vinde hij bij U, die hij versmaadde
O Heer'! genade.

Een bekend Paaslied van Gellert is:
Jezus leeft en wij met Hem:
Dood waar is uw schrik gebleven?
Jezus leeft, en Zijne stem
Roept ook ons eenw eer tot leven.
Zal ons eens met eer bekleen:
Dit is onze troost alleen.

Jezus leeft! Nu is de dood
Ons een ingang tot het leven.
Welk een rust in stervensnood
Zal dit woord ons harte geven.
Gij o Heiland, Gij alleen,
Gij zijt onze troost alleen!

Ik besluit met het overschrijven van opnieuw een lied dat Gellert schreef op een melodie van Luther, dit keer de melodie van 'Een vaste burcht is onze God', een bemoediging voor de Kerk in het strijdperk van het leven:

Houdt Christus zijne Kerk in stand,
zo mag de hel vrij woeden.
Gezeten aan Gods rechterhand,
kan Hij haar wel behoeden.
Hij is in alle leed
tot hare hulp gereed.
Hij staft zijn roem alom,
en waakt voor 't Christendom:
dies mag de hel vrij woeden.

Wel zijn daar heersers op de troon,
die zich met trots verzetten,
versmadend Gods gezalfde Zoon,
niet luist'rend naar zijn wetten.
Zij schamen zich de leer
van Jezus, onze Heer,

zelfs wordt zijn kruis veracht!
't Is God die hen belacht,
hoe trots zij zich verzetten.

De spotter, die de waarheid smaadt,
zal ons haar niet ontroven;
schoon 't ongelooft haar tegenstaat,
wij blijven haar geloven.
O Jezus, U zij d' eer!
Die U volgt als zijn Heer,
en neemt uw woord in acht,
die kan al 's werelds macht
de zaligheid niet roven.

Gij, Christen, die op Hem vertrouwt,
gij moet geen dreigen vrezen!
Die God, die van de hemel schouwt,
zal ons een toevlucht wezen.
Der legerscharen Heer
waakt voor zijn woord en eer,
geeft ons geduld in nood,
en sterkt ons in de dood.
Wie zou dan dreigen vrezen?

Bij de diensten

Komende diensten hoop ik op eerste Paasdag voor te gaan. Op Tweede Paasdag zou ik voorgaan in Loosduinen zoals dat ook gepland stond op Palmzondag. Deze dienst is geannuleerd vanwege het ontbreken van middelen om uit te zenden. Met u hoop ik me dan onder het gehoor te zetten van ds.P.Molenaar te Lunteren die me hier bevestigd heeft. Op eerste Paasdag hoop ik 's morgens uit het Paasevangelie te mogen preken en 's middags zondag 17 van de Heidelbergse Catechismus te behandelen. Dat past precies want het gaat daar over het nut van Pasen waarvan Hazeu dichtte op de melodie van Psalm 100:

Wat nuttigheen hecht gij er aan
Dat Christus weer is opgestaan?
Dat Hij door Zijn verrijzing leeft:
En dus de dood verslonden heeft.

Dat Hij de heilgerechtigheid
Door Zijne dood ons toebereid;
En die Hij ons verworven heeft,
Deelachtig maakt, en liefd'rijk geeft.

Wij staan ook op, door Zijne kracht,
Uit satans en der zonden macht;
Om dus de dood ontrukkt, dan weer
Opnieuw te leven voor de Heer'.

D' opstanding Christi is en blijft
Een zeker pand dat vast beklijft
Tot zaligheid, oneindig groot
Van onz' opstanding uit de dood.

Moge het -juist waar de dood allerwege dreigt- gezegende Paasdagen zijn.

Persoonlijk

De maatregelen om diensten per kerkradio te houden blijven voorlopig van kracht. Het 'gewone' opgaan is er dus deze maand niet bij. Ik moest denken aan Amos 8:11 'Zie, de dagen zullen komen, spreekt de Heere HEERE, dat Ik een honger in het land zal zenden; niet een honger naar brood, noch dorst naar water, maar om te horen de woorden des HEEREN'. Als dat de vrucht mocht wezen.... Naast de kerkdiensten zijn er voor o.a. de bewoners van Oranjehof die van bezoek en activiteiten verstoken zijn diverse momenten waarop het woord opengaat. 'k Heb dat afgelopen week ook gedaan, zij het dat ik een preek voorlas van ds.J.S.van der Net over het vierde kruiswoord, de enzaamheid van Christus, waarbij een ieders eenzaamheid in het niet valt. Collega Pieters vertrouwde me toe, toen ik opbiechtte iets van een ander voorgelezen te hebben: 'Dat geeft niets, de Rooms Katholieken hebben een schat van goede werken en wij een schat van oude schrijvers en goede preken waar we gebruik van mogen maken'. En als die het zegt...

Duidelijk mag inmiddels zijn dat de Heere een twist heeft met onze wereld, zoals Hij dat ook had met de oude wereld voor de zondvloed. Ik las van collega Lohuis uit Scherpenisse dat hij onder zijn kerknieuws dit alles een bemoeienis van God noemt. Dat komt mogelijk hard over, het is wel de werkelijkheid. Had Lewis het niet over Gods megafoon. Hij schreef: 'God fluïstert tegen ons in ons plezier. Maar hij roept heel hard in onze pijn. Het lijden is Gods megafoon om onze aandacht te trekken.'

Wie merkt het op? Allerlei uitgaansgelegenheden moesten de deuren sluiten. Merkwaardig dat juist op Gods dag enkele weken geleden dit bevel klonk. Op de dag des Heeren komen massa's mensen bijeen op sportvelden, restaurants, kroegen, bioscopen, seksclubs en noem maar op...Overigens niet alleen op zondag maar elke dag... 'Die zit!' dachten de nette kerkmensen. Inmiddels moesten zij hun kerken sluiten en mogen met een maximum van dertig mensen de kerkdiensten bezoeken. Het verbod om niet bij elkaar te komen -zij het onder zeer strenge voorwaarden- geldt derhalve de bewandelaars op de

brede weg en de smalle weg zoals we op die bekende afbeelding kunnen zien. Gesloten zijn de prachtige kerken waar het voorgeslacht sedert de reformatie op mochten gaan onder het geklank van Gods woord maar ook de grote nieuwe kerken die na die tijd gebouwd zijn voor hen die meenden dat hun in de oude kerk verachtelijk een plaats was ontzegd. Wie merkt het dat de Heere ook een twist heeft met kerkelijk Nederland? Het betreft niet degenen alleen die onder een valse leer of in een zogenaamd valse kerk verkeren maar ook hen die menen dat hun kerkelijk leven naar de zin en mening van de Heilige Geest is.

Er werd ook gedacht dat vooral de carnavalvierders het virus verspreidden. Wat wil je ook met al die hotsende en dansende menigte met hun banale liedjes. 'Die zit!' dachten mensen die daarin het gericht Gods over die goddeloze bende zagen. Ook ondergetekende deelde die mening een beetje. Maar ook kerkgangers die op biddag samen kwamen en samen het werkelijk hoogste lied zongen besmetten elkaar.

Het virus brak uit vanwege consumptie van onrein gedierte. Een sprake van Jahweh dat we naar het reine vlees over moeten, meenden orthodoxe Joden en zij die naar de 'vleespotten' van Israel en de kruisiging van de Heere Jezus terugverlangen. 'Die zit!' dachten ook zij. De Q koorts die enkele jaren aan verschillende mensen het leven kostte komt echter bij de reine dieren vandaan. Schapen en geiten, niet de minsten die in de offercultus van het Oude Testament genoemd worden....

Inmiddels zijn door het virus wereldwijd vele mensen getroffen, ja ook Gods kinderen. Ook hiervan geldt dat enerlei de goddeloze en de rechtvaardige overkomt. De dood die daarmee menigmaal gepaard gaat lijkt doodgewoon te worden. Helaas geldt dat ook uw predikant. Afgelopen week deed ik 's morgens de deur van het kippenhok dicht terwijl daarbij een zwart kipje klem kwam te zitten. Het beestje stuiptrekte en ik dacht: 'Zijn laatste uur is geslagen, arm dom beest ook!'. U mag best weten, ik zuchtte, gedachtig aan de bede van Mozes voor zijn melaatse zuster Mirjam: 'O Heere, heel de kip!' Het beestje heeft het wonderwel gered. Maar toen ik even later opnieuw voor de zoveelste keer een ambulance met sirene vlakbij door de straten hoorde gaan, kwam geen gebed of verzuchting tot de Allerhoogste op, hoogstens: "Wie zal er nu weer met spoed opgenomen moeten worden?" Wat is een mens, ook een dominee...

De Heere roept, lieve mensen. Hij twist nog. Hij heeft geen lust in onze dood maar lust in ons behoud. O, zoek toch de Heere in deze welaangename tijd, de dag der zaligheid.

Collega P.L. de Jong schreef onder de gemeenteberichten van Oud-Vossemeer waar hij stand by is vanwege de vacature aldaar dat hem voortdurend een versje voorkwam –een straatdeun weliswaar- 'Vluchten kan niet meer, 'k zou niet weten hoe, vluchten kan niet meer 'k zou niet weten waar naar toe...' Hij is de enige niet die straatdeuntjes 'voorkomen'. Van zijn oom –de oud gereformeerde- ds.Johannes van der Poel las ik eens dat aan de voet van de kansel de duivel hem wel eens straatdeunen uit zijn eertijds influisterde. De Jong had echter meer dan die straatdeun. Hij wees de gemeenteleden ook op Psalm 142:4 waar we lezen:

'k Wou vluchten maar kon nergens heen,
Zodat de dood voorhanden scheen
En alle hoop mij gans ontviel
Daar niemand zorgde voor mijn ziel.'

Maar daar blijft het Gode zij dank niet bij. De dichter vervolgt:

Ik riep tot U, ik zeid' o HEER'
Gij zijt mijn toevlucht, sterkt'en eer.
Gij zijt, zolang ik leef mijn deel,
Mijn God Wien ik mij aanbeveel.

Dat is geen vergeefse Toevlucht. Zeker weten!

Ter overdenking

Veel horen we over het sterven van mensen aan de gevolgen van het gevreesde coronavirus. Het betreft verreweg het meest kwetsbare ouderen. Soms echter ook een kind, zelfs een baby van zes weken. Daarom vraag ik u het volgende de kinderen onder ogen te brengen. Het zijn twee indringende vragen van Ralph Erskine die hij in zijn catechismus schreef en van groot belang zijn: 'Ben jij te jong om ziek te worden en te sterven?' en: 'Ben jij te jong om naar de hel te gaan?' Scherpe vragen, maar gesteld vanuit de gunning waarvan Ledeboer dichtte: 'Zoek Jezus veel, zoek Jezus vroeg, Wie Jezus heeft, die heeft genoeg' Dat zoeken is nooit tevergeefs heeft de Heere Jezus Zelf gezegd!!!

de redactie